

SAĞLIKTA GERİ ÖDEME SİSTEMLERİ VE DÜNYA ÖRNEKLERİ

Serdal Serin

İstinye Üniversitesi Bahçeşehir Liv Hospital Genel Müdürü

Ohsad Yönetim Kurulu Üyesi

SAGLIK HIZMETLERİNDE GERİ ÖDEME YÖNTEMLERİ

- Sağlık kurumlarına ve sağlık hizmet sunucularına yapılan geri ödeme mekanizmaları, sağlık hizmet sunumunun kalitesi ve verimliliği açısından çok önemli bir etkiye sahiptir. Ödeme yöntemlerinden her biri sağlık hizmetlerinde kaliteyi, üretim miktarını, sağlık hizmetlerinin etkinliğini aynı zamanda da hem hizmet sunan hem de hizmet alan tarafı olumlu ve olumsuz etkileyebilen farklı özelliklere sahiptir. Bu nedenle ödeme sistemlerinden tek bir yöntemi temel alarak kullanmak yerine birden fazla ödeme yöntemini bir arada kullanmak daha iyi bir yol olarak görülmektedir.

SAĞLIK HİZMETLERİNDE GERİ ÖDEME YÖNTEMLERİ

- SAĞLIK HİZMETLERİ FİNANSMAN MODELLERİNİN SINIFLANDIRILMASI
- Sağlık hizmetleri finansman modeli belirlenirken birçok etmen etkili olmaktadır. Bu etmenlerden bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür; ülkenin sosyal yapısı, ekonomik durumu, modelin uygulanabilirliği ve hakkaniyeti, sağlık hizmeti sunucu ve tüketici davranışları şeklindedir. Sağlık hizmetleri finansmanı; Beveridge, Bismarck, Karma Model ve Özel Sağlık Sigortası olmak üzere dört finansman modelinde incelenmektedir.
- Sağlık finansman modellerine göre OECD ülkelerini incelediğimizde Bismarck Modelini uygulayan ülkeler; Almanya, Avusturya, Belçika, Fransa, Hollanda, İsviçre, Lüksemburg, Portekiz, Yunanistan, Japonya, Çek Cumhuriyeti, Güney Kore, Macaristan, Polonya, Slovak Cumhuriyeti, Estonya, İsrail, Şili, Slovenya, Letonya ve Litvanya'dır. Beveridge Modelini uygulayan ülkeler ise; Danimarka, İngiltere, İrlanda, İspanya, İsveç, İtalya, İzlanda, Kanada, Norveç, Avustralya, Finlandiya, Yeni Zelanda'dır. Amerika Birleşik Devletleri ve Meksika özel finansman yöntemlerini kullanırken Türkiye ve Kolombiya da karma finansman yöntemlerini uygulamaktadır

Beveridge Modeli

- Beveridge modelinde kamudan elde edilen gelirler ile finansman sağlanmaktadır. Vergiler ile finansmanda risk bütün topluma yayılmaktadır. Bu yöntemde ödeme yapmak zorunludur. Bu sebeple de gönüllü olarak ödeme yapılan modellerde görülen sorunlar ile karşılaşılmamaktadır. Sağlık hizmetleri finansmanı Beveridge modelinde vergiler ve kamu bütçesinden karşılanmaktadır.
- Para akışı hizmet sunucular ile sağlık hizmetlerini kullanan bireyler arasında değil, üçüncü taraf kurumlar yapmaktadır. Beveridge modeli vergilere ilişkin uygulamalar konusunda ülkede herkes tarafından kabul edilebilir ve bir tutarlılık içerisinde uygulanabilir ise bu model uygun olacaktır. Bu özellikleri taşımayan ülkelere ise sağlık hizmetleri yönetiminde verimsizliklere neden olabilecektir.

Bismarck Modeli

Bismarck Modeli bir diğerk adı ile sosyal sağık sigortasıdır. Bu sigorta modelinde finansman çalışanların ve işverenlerin ödedikleri primler ile sağlanmaktadır.

Sosyal sağık sigortasında bireysel riskler göz önünde bulundurulmamaktadır.

Bu kapsamda zenginden fakire, sağıklıdan hastaya kaynak aktarımı söz konusudur. Ayrıca primler gelirlerle bağlantılı olarak toplanmaktadır.

Devlet tarafından yönetilen ve denetlenen sisteme işçi ve işveren tarafından ödenen katkıların yanında devlet de katkı sağlamaktadır. Bu sebeple de sosyal sağık sigortası olarak da ifade edilmektedir.

Karma Finansman

Karma finansman modeli; Beveridge, Bismarck ve özel sağlık sigortası modellerinin farklı özellikleri bir araya getirilerek oluşturulmaktadır. Karma modelde finansman vergi gelirleri ve bireylerden elde edilen sosyal sigorta primleriyle sağlanmaktadır. Devlet tek ödeyici konumdadır.

Bir diğer adı ile bütünleştirilmiş finansman olan karma finansmanda kamu ve özel kaynakların bir arada kullanılmasına olanak sağlar. Karma finansmanda hangi kaynağı ağırlık verileceğı ülkenin sağlık sistemine göre şekillenmektedir. Her finansman yönteminin olumlu ve olumsuz yönleri bulunmaktadır. Karma finansman sayesinde finansman yöntemlerinin olumlu yönleri bir araya getirilerek en faydacı sağlık finansman modeli oluşturulmaktadır.

Bu model Kanada, Kore, Tayvan, Hollanda, Kolombiya ve Türkiye'de kullanılmaktadır

Özel Sağlık Sigortası

Sağlık hizmeti için gerekli harcamaların miktarı ve zamanı konusunda bir belirsizlik söz konusudur. Bazı durumlarda sağlık harcamaları uzun yıllar boyunca yapılan birikimlerin çok kısa sürede bitmesine neden olabilmektedir. Bireylerin gelir ya da birikimleri yüksek harcamaları karşılamaya yetmemektedir. Bu gibi durumlarda bireyleri sağlık hizmetlerinin yüksek maliyetine karşı koruyabilmek için sağlık sigortası devreye girmektedir. Özel sağlık sigortası gönüllülük esasına dayanmaktadır. Özel sağlık sigortası ile gelir kaybını önlemek ve ani oluşabilecek sağlık hizmetlerinin yüksek maliyetleri önüne geçmek amaçlanmaktadır

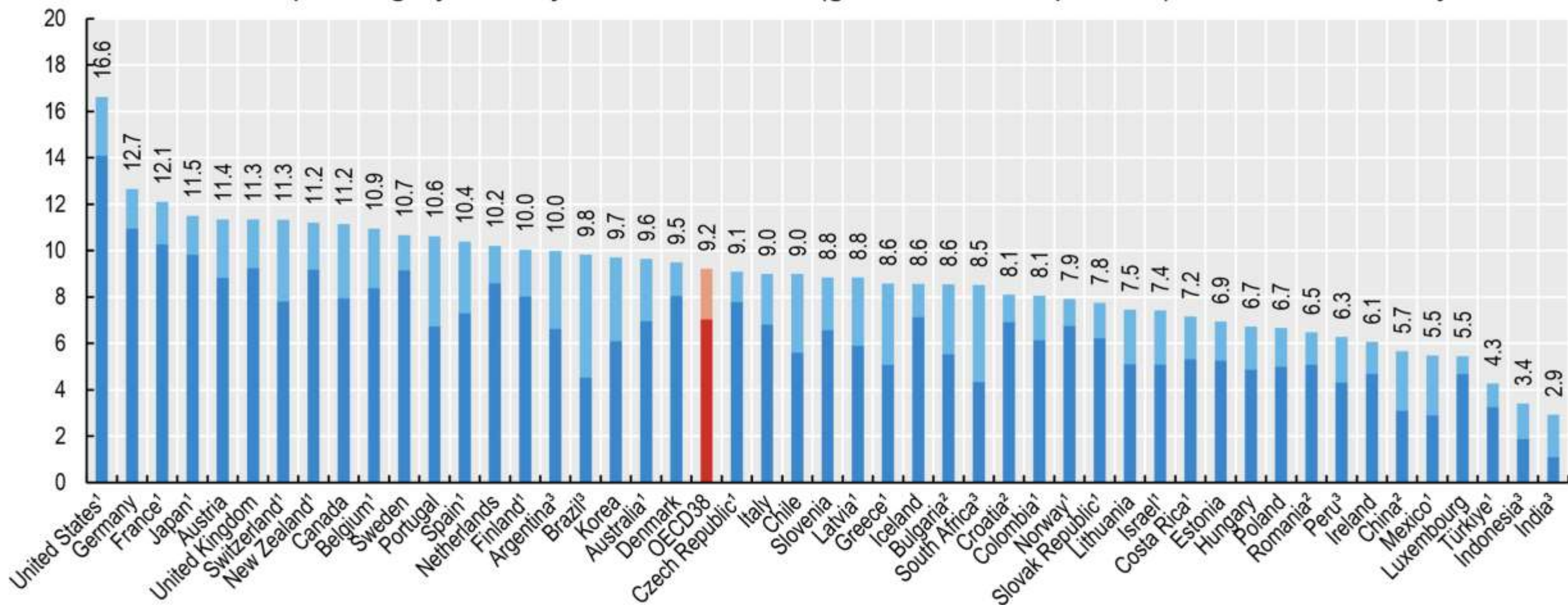
Government/Compulsory

Voluntary/Out-of-pocket

2

% of GDP

Health spending by country. Percent of GDP (gross domestic product). 2022, or nearest year.

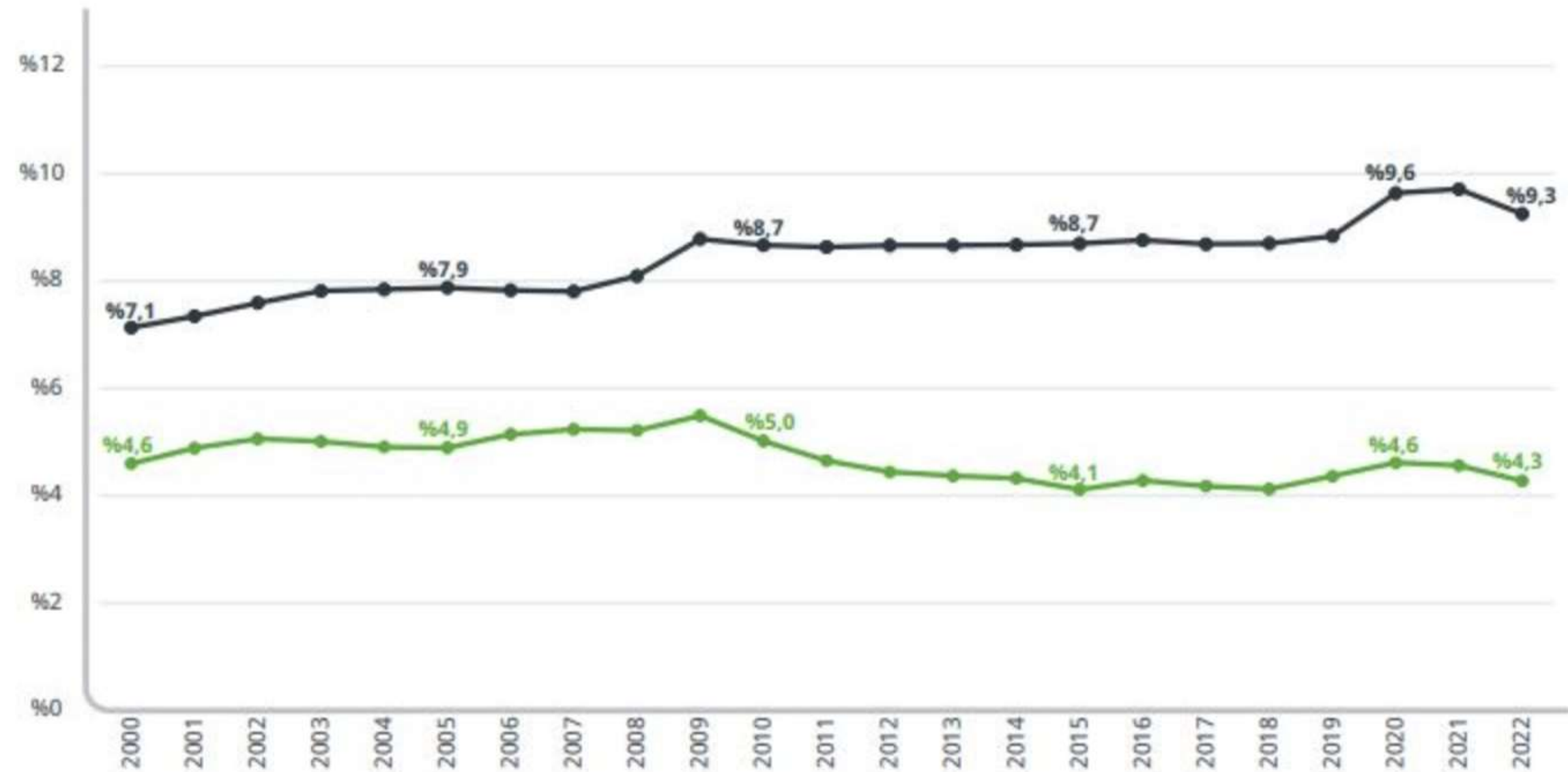

1. OECD estimate for 2022. 2. 2021 data. 3. 2020 data.

Source: OECD Health Statistics 2023; WHO Global Health Expenditure Database.

Statlink: <https://stat.link/5tof4d>

Şekil 2: Türkiye ve OECD'de Cari Sağlık Harcamalarının GSYH İçindeki Payı (2000-2022)

OECD SAĞLIK HARCAMALARINDA SONDAN ÜÇÜNCÜYÜZ!

OECD ülkeleri ortalamasında sağlık harcamalarının GSYH'ye oranı %9,2 iken, Türkiye'de bu rakam %4,3 ile ortalamanın çok altındadır

Source: OECD Health Statistics 2023; WHO Global Health Expenditure Database.

SAĞLIĞIMIZ GERÇEKTEN BU KADAR DEĞERSİZ Mİ?

■ Elbette kamu iradesi açısından baktığımızda bu oran gerçekçi olmayabilir, aslında 1-2 puan daha yukarıda olsa bile ülkemizdeki kaynakların etkin ve doğru kullanılmaması sonucunu maalesef çok acı bir şekilde yaşıyoruz, yaşamaya da devam edeceğiz...

■ Esas sorumuz şu olmalı;

"Özel sektör neden can çekişiyor?"

Vatandaş gözünde para hırsı,

Kamu gözünde aza kanaat edilmemesi,

Peki ya gerçek? İyi bir süreç yönetimi olmaması mı? yoksa sistem mi?

AVUSTURYA

SAĞLIK GERİ ÖDEME SİSTEMİ

Tüm kişiler için zorunlu sigorta vardır.

Finansman; Çalışan ve işveren primlerinden ve emekliler kısmi vergiler ile finanse edilir.

Erişim sınırsız ve sevk sistemi mevcut değildir. Oldukça maliyetli bir sağlık sistemi vardır. Bu nedenle koruyucu sağlık hizmetler hedeflenmektedir. Bu açıdan ülkemize benzemektedir.

Sağlık harcamalarının %40 devlet vergilerinden, kalanı da gelire bağlı katkılardan oluşmaktadır.

Primler sistemin en büyük gelir kaynağıdır. Sosyal sağlık sigortası primleri sağlık risklerine değil gelire dayanmaktadır.

AVUSTURYA

SAĞLIK GERİ ÖDEME SİSTEMİ

Sistemin en büyük ikinci gelir kaynağını vergiler oluşturmaktadır. Sağlık hizmetleri için vergi gelirleri esas olarak federal düzeyde Federal Sağlık Ajansı (BGA) ve eyalet düzeyinde dokuz Eyalet Sağlık Fonu tarafından toplanmaktadır.

Gönüllü sağlık sigortası dahil cepten yapılan harcamalar, üçüncü büyük gelir kaynağıdır. 2019 yılı verilerine göre, cepten harcamalar, Avusturya'da sağlık harcamalarının yaklaşık %18'ini oluşturmaktadır, bu da diğer yüksek gelirli AB ülkelerine kıyasla oldukça yüksektir.

Tablo 7: Ekonomi ve Sağlık Göstergelerinin Türkiye ve OECD Ortalaması ile Karşılaştırılması

	AVUSTURYA	TÜRKİYE	OECD
Nüfus, (2022)	9.042.528	85.341.241	-
Kişi başına düşen GSYİH, (\$), (2022)	52.131	10.616	-
Asgari ücret tutarı, (\$), (2022), (Aylık)	-	459	-
Cari sağlık harcamalarının GSYİH'ye oranı, (%), (2022)	11,4	4,3	9,2
Kişi başına düşen sağlık harcaması, (\$), (2022)	7.275	1.827	4.986
Kişi başına düşen ilaç harcaması, (\$), (2021)	721	-	614
Doğuşta beklenen yaşam süresi kadın,	83,7	81,3	83,0
Doğuşta beklenen yaşam süresi erkek, (yıl), (2022)	78,8	75,9	77,6
Sigorta tarafından kapsanan nüfus oranı, (%), (2021)	99,9	98,8	97,9
1.000 kişiye düşen doktor sayısı,	5,4	2,2	3,7
1.000 kişiye düşen hemşire sayısı,	10,6	2,8	9,2
1.000 kişiye düşen yatak sayısı, (2021)	6,9	3,0	4,3
Toplam sağlık harcamalarının finansman türüne göre dağılımı, (%), (2021)			
1 - Kamu sağlık harcaması oranı, (%)	78	79	76
Merkezi hükümet/bölgesel, yerel yönetimler sağlık harcaması oranı, (%)	38	29	38
Sosyal sağlık sigortası harcaması oranı, (%)	40	50	38
2 - Cepten yapılan sağlık harcaması oranı, (%)	16	16	18,5
3 - Gönüllü sağlık sigortası harcaması oranı, (%)	4	2	4,5
4 - Diğer harcamaların oranı, (%) *	2	3	1
Hane halkı nihai tüketim harcamaları içinde cepten yapılan sağlık harcamaları oranı, (%), (2021)	4	1,4	3,3

* Ülkede geçici olarak ikamet edenlere ait sağlık harcamaları

Kaynak:

1. Health at a Glance 2023 OECD Indicators, 2023
2. The World Bank, 2022a.
3. The World Bank, 2022b.
4. OECD, 2022.

Sağlık Hizmeti	Maliyet Paylaşım Türü	Maliyet Paylaşım Seviyesi, 2022	Muafiyetler ve/veya Azaltılmış Oranlar	Cepten Harcamaların Üst Sınırı
Ayakta Tedavi (Pratisyen ve Uzman Doktor)	Bağımsız ödeme	12,95 € (yıllık e-kart servis ücreti)	- Yarı zamanlı çalışanlar, - Maaş/Ücret alamayanlar (doğum yardımı, doğum / doğum izni, askerlik veya toplum hizmeti durumunda vb.), - Emekliler, - Sonraki yılın ilk çeyreğinde yasal sağlık sigortasından çıkarılacağı bilinen emekli olacak kişiler, - Sosyal nedenlerden dolayı reçete ücretinden muaf olan kişiler, - Zorunlu toplum hizmetindeki mahkûmlar ve kişiler, - Federal bakım altındaki sığınmacılar, - Bakmakla yükümlü olunanlar.	-
	Ekstra ödeme/ sigortalı payı- katılım payı oranı (sözleşmesiz pratisyenler ve uzman bakımı için)	Genellikle sigorta fonları tarafından belirlenen tarifelerin %80'i sigorta fonları tarafından geri ödenir	- Anne-çocuk tarama programları, - Tıbbi kontroller.	-
Reçeteli ilaçlar	Katılım payı	Reçete başına 6,65 €	- Telif edici / ek ödenek alma hakkına sahip emekliler, - Enfeksiyon hastalıkları olan hastalar, - Zorunlu toplum hizmetindeki kişiler ve bunların bakmakla yükümlüleri, - Federal bakım altındaki sığınmacılar, - Aylık başvurusu olan hastalar, - Geliri belli bir eşiğin altında olanlar.	Yıllık net gelirin %2'si
Yatarak Tedavi	Katılım payı	Sigortalı hastalar için gün başına 12-19 €	- Reçete ücretinden muaf olan hastalar, - 18 yaşın altındaki yatan hastalar, - Doğum nedeniyle yatan hastalar, - Organ bağıışı ve nakli nedeniyle yatan hastalar, - Bulaşıcı hastalıklar veya böbrek hastalıkları / diyaliz nedeniyle yatan hastalar.	Yılda maksimum 28 gün için
Medikal Rehabilitasyon	Katılım payı	Gün başına 9,09-22,08 €	Brüt geliri aylık 909,42 €'dan az olan hastalar.	Yılda maksimum 28 gün için

Tablo 6: Sağlık Hizmeti Sunucularına Geri Ödeme Mekanizması

		Federal Bakanlıklar	Eyalet	Sosyal Sağlık Sigortası	Özel/Gönüllü Sağlık Sigortası	Maliyet Paylaşımı	Doğrudan Ödemeler
Yatarak Tedavi	Hastane hizmetleri	Eyalet Sağlık Fonu veya Özel Hastane Finans Fonu aracılığıyla finanse edilir. TiG tabanlı sistem, operasyonel kayıplar için tamamlayıcı niteliktedir (sadece devlet hastaneleri).			Hizmet başına & gün başına	Bazı sağlık fonlarında sigortalılar için günlük ücret başına maliyet paylaşımı	Tüm hizmetler için sigortalı olmayanlar, Kapsamda olmayan hizmetler, Özel sınıf tesisler için ek ücretler
	Hastane "özel ücret sınıfı" hizmetleri				Gün başına & Hizmet başına		Özel sınıf (gün başına, hizmet başına) için ekstra ücretler
Hastane Poliklinik Hizmetleri	Hastane ayakta sağlık hizmetleri	Eyalet Sağlık Fonu aracılığıyla finanse edilir. TiG sistemi uygulanmaktadır. (%50 Hizmet Başına Ödeme +%50 potansiyel bütçe)					
	Genel pratisyen hekim ve uzman hekim hizmetleri (diş tedavisi dahil)			Hasta/dönem başına ücret & Hizmet ücreti (Sosyal Sağlık Fonlarının bir karışımı, uzmanlık alanı ve/veya bölgeye göre değişir)	Hizmet başına	Belirli mesleklerin sağlık sigortalarında sabit ücret yüzdesi (örneğin çiftçiler, devlet çalışanları)	Tüm hizmetler için sigortalı olmayanlar, Kapsamda olmayan hizmetler, Sözleşmeli olmayan hekimlerin hizmetleri (Tarifenin %80'i geri ödenir)
	Ayakta tedavi klinikleri						
Diğer Hizmetler	İlaçlar			Geri ödenebilir ilaçlara yönelik kar marjları	Tanımlanmış ek ilacın geri ödenmesi	Reçete Ücreti	Reçete ücretinin altında fiyatlanan ilaçlar ve OTC ilaçlar için kâr marjı
	Rehabilitasyon			Gün başına	Yasal sigorta kapsamında olmayan hizmetler için gün başına	Gelire bağlı gün başına	Özel sınıf konaklama ücretleri
	Uzun dönemli yatan hasta bakımı ve günlük tedavi		Yatırım sübvansiyonları, günlük / saatlik ücretler, hasta likidite durumunda, test edilen sosyal yardımlar bölgeye göre ele alınmakta ve bölgeye göre değişmektedir	Hastanın likidite azlığı durumunda emekli aylığı	Günlük/saatlik oranlar	Günlük/saatlik oranlar	Günlük oranlar (bazı eyaletlerde)
	Gezici uzun dönemli bakım hizmetleri						Hizmet ücreti (bazı eyaletlerde)

POLONYA SAĞLIK GERİ ÖDEME SİSTEMİ

Ulusal Sağlık Fonu (NHF) tek alıcı. Özel hastaneler ayaktan sağlık hizmeti sunarken, yatara tedaviler kamu tarafından sunulmaktadır.

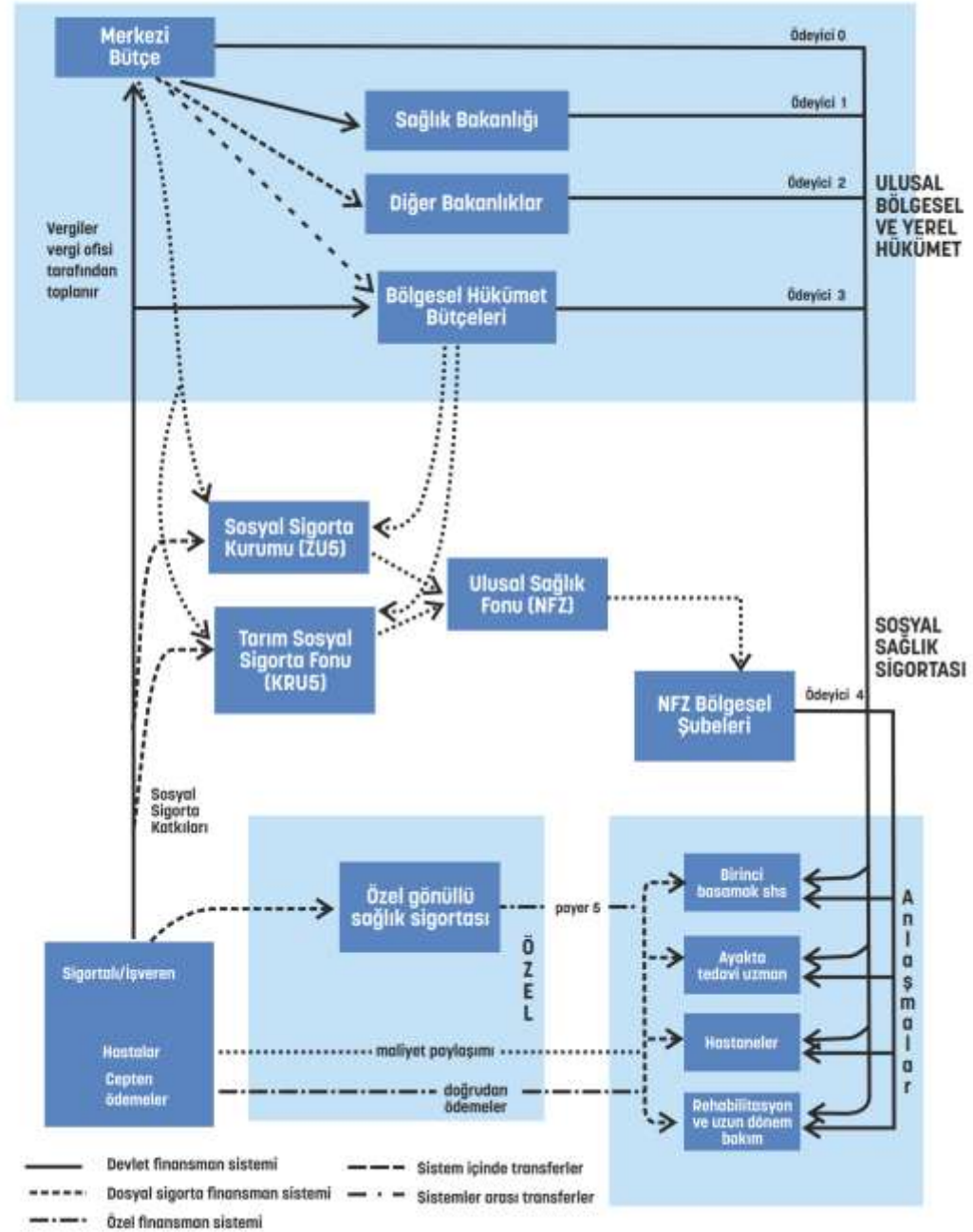
NHF Faaliyetleri Sağlık Bakanlığı, bütçesini Maliye Bakanlığı yönetir.
Bazı Uzmanlıklar ve Acil Hal dışında 1. Basamak Sağlık kuruluşundan sevk zorunluluğu vardır.

Tüm Vatandaşlar Sağlık Sigortası olması zorunluluğu bulunmaktadır.

Sağlık hizmetlerinde ilaç ve malzeme dışında neredeyse cepten ödeme yoktur.

Şekil 2: Fon Akışı Şeması

POLONYA SAĞLIK GERİ ÖDEME SİSTEMİ

- Birinci basamak hizmetleri, birinci basamak doktoruna kayıtlı hasta başına yıllık kişi başına ödeme yöntemine göre finanse edilmektedir. Bu ödeme, konsültasyon maliyetini ve birinci basamak hekimi tarafından öngörülen teşhis testlerinin (tomografi ve manyetik rezonans görüntüleme gibi pahalı testler hariç) maliyetini kapsamaktadır.
- Uzman ayakta tedavi hizmetleri için hizmet başına ödeme yöntemi uygulanmaktadır. Kronik rahatsızlığı olan hastalar için kişi başı ödeme yöntemi kullanılmaktadır.
- Yatan hasta bakımı, 2008 yılında uygulamaya konulan tanı ilişkili gruplar (TİG) benzeri bir sistem olan Polonya JGP'si (Jednorodne Grupy Pacjentów) üzerinden vaka başı temelinde ödenmektedir.

POLONYA — TÜRKİYE SAĞLIK SİSTEMİ KİYASLAMASI

POLONYA

- Kamu sigortacılığı fon aracılığı ile yapılır.
- Sevk zinciri uygulaması vardır.
- Sağlık hizmeti sözleşmeler aracılığı ile ayaktan tedavide hizmet başı, yatarakta ise TİG benzeri bir sistem ile ödenir.

TÜRKİYE

- SGK üzerinden yapılır.
- Sevk zinciri yoktur.
- Geri ödeme SUT tabanlı Global bütçe, sözleşme ve protokoller üzerinden yapılır.
- Reçete ve sağlık hizmetleri için Katılım payı ve ilave ücret kavramı bulunmaktadır.

Tablo 4: Ekonomi ve Sağlık Göstergelerinin Türkiye ve OECD Ortalaması ile Karşılaştırılması

	POLONYA	TÜRKİYE	OECD
Nüfus, [2022]	37.561.599	85.341.241	-
Kişi başına düşen GSYİH, (\$), [2022]	17.999	10.616	-
Asgari ücret tutarı, (\$), [2022], [Aylık]	675	459	-
Cari sağlık harcamalarının GSYİH'ye oranı, (%), [2022]	6,7	4,3	9,2
Kişi başına düşen sağlık harcaması, (\$), [2022]	2.973	1.827	4.986
Kişi başına düşen ilaç harcaması, (\$), [2021]	457	-	614
Doğuşta beklenen yaşam süresi kadın, [2022]	79,6	81,3	83,0
Doğuşta beklenen yaşam süresi erkek, [2022]	71,6	75,9	77,6
Sigorta tarafından kapsanan nüfus oranı, (%), [2021]	94	98,8	97,9
1.000 kişiye düşen doktor sayısı, [2021]	3,4	2,2	3,7
1.000 kişiye düşen hemşire sayısı, [2021]	5,7	2,8	9,2
1.000 kişiye düşen yatak sayısı, [2021]	6,3	3,0	4,3
Toplam sağlık harcamalarının finansman türüne göre dağılımı, (%), [2021]			
1 - Kamu sağlık harcaması oranı, (%)	72	79	76
Merkezi hükümet/bölgesel, yerel yönetimler sağlık harcaması oranı, (%)	15	29	38
Sosyal sağlık sigortası harcaması oranı, (%)	57	50	38
2 - Cepten yapılan sağlık harcaması oranı, (%)	20	16	18,5
3 - Gönüllü sağlık sigortası harcaması oranı, (%)	6	2	4,5
4 - Diğer harcamaların oranı, (%) *	2	3	1
Hane halkı nihai tüketim harcamaları içinde cepten yapılan sağlık harcamaları oranı, (%), [2021]	2,3	1,4	3,3

* Ülkede geçici olarak ikame edenlere ait sağlık harcamaları

Kaynak:

1. Health at a Glance 2023 OECD Indicators, 2023.

2. The World Bank, 2022a.

3. The World Bank, 2022b.

4. OECD, 2022.

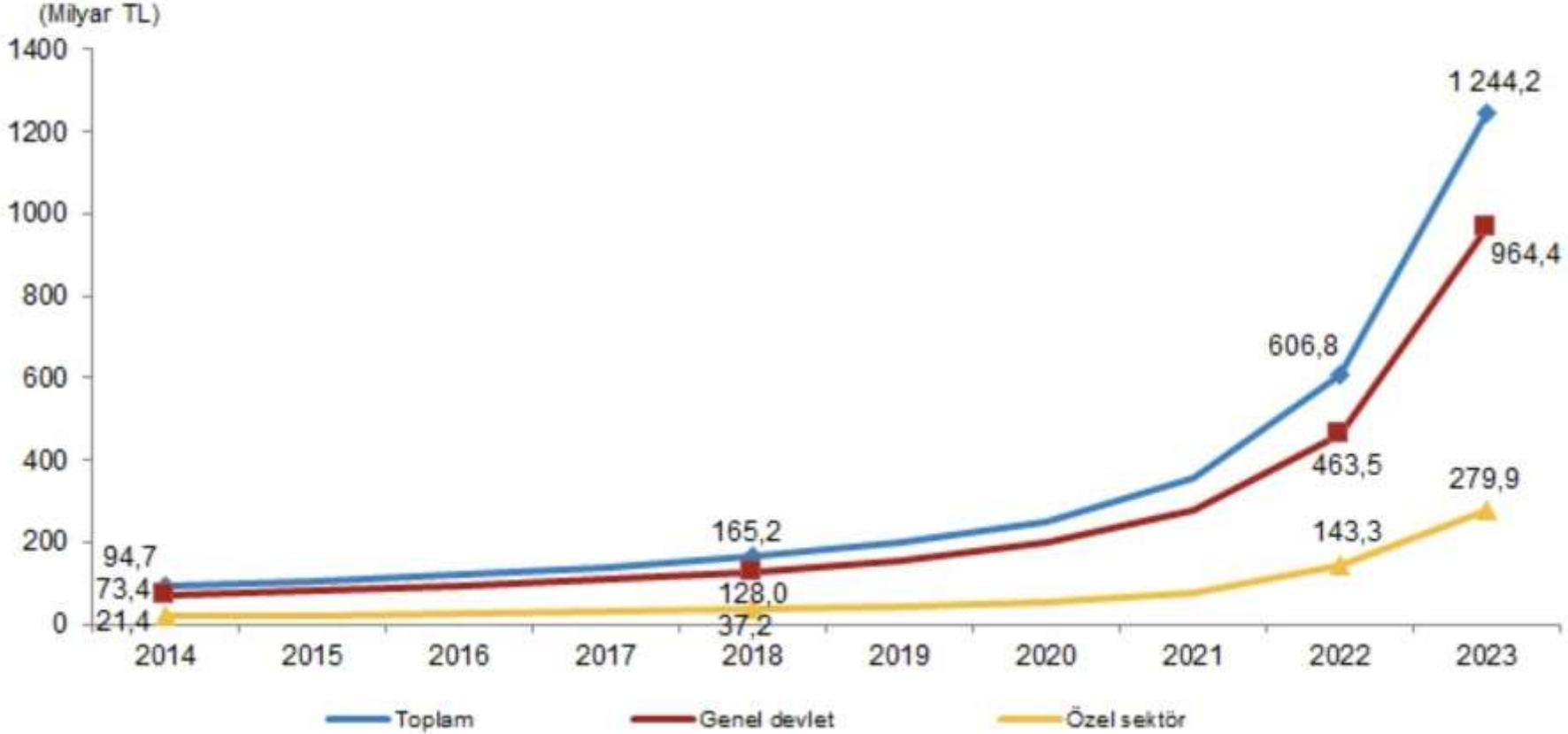
Sağlık harcamaları ile ilgili göstergeler, 1999-2023

Yıl	Toplam sağlık harcaması (Milyon TL)	Kişi başına sağlık harcaması (TL)	Toplam sağlık harcamasının gayri safi yurtiçi hasılaya oranı (%)	Genel devlet sağlık harcamasının toplam sağlık harcamasına oranı (%)	Özel sektör sağlık harcamasının toplam sağlık harcamasına oranı (%)
1999	4 985	79	4,6	61,1	38,9
2000	8 248	128	4,8	62,9	37,1
2001	12 396	190	5,0	68,1	31,9
2002	18 774	284	5,2	70,7	29,3
2003	24 279	363	5,1	71,9	28,1
2004	30 021	444	5,2	71,2	28,8
2005	35 359	517	5,2	67,8	32,2
2006	44 069	636	5,5	68,3	31,7
2007	50 904	726	5,7	67,8	32,2
2008	57 740	813	5,8	73,0	27,0
2009	57 911	804	5,8	81,0	19,0
2010	61 678	843	5,3	78,6	21,4
2011	68 607	924	4,9	79,6	20,4
2012	74 189	987	4,7	79,2	20,8
2013	84 390	1 108	4,6	78,5	21,5
2014	94 750	1 228	4,6	77,4	22,6
2015	104 568	1 337	4,4	78,5	21,5
2016	119 756	1 511	4,6	78,5	21,5
2017	140 647	1 751	4,5	78,0	22,0
2018	165 234	2 030	4,4	77,5	22,5
2019	201 031	2 434	4,7	78,0	22,0
2020	249 932	2 997	5,0	79,2	20,8
2021	353 941	4 206	4,9	79,2	20,8
2022	606 835	7 141	4,0	76,4	23,6
2023	1 244 237	14 582	4,7	77,5	22,5

Toplam sağlık harcaması 2023 yılında bir önceki yıla göre %105,0 artarak 1 trilyon 244 milyar 237 milyon TL'ye yükseldi. Genel devlet sağlık harcaması %108,1 artarak 964 milyar 355 milyon TL'ye ulaştı. Özel sektör sağlık harcaması ise %95,3'lük bir artış oranı ile 279 milyar 883 milyon TL olarak tahmin edildi.

Sağlık harcamaları, 2014-2023

Genel devlet ve özel sektöre göre toplam sağlık harcaması, 2022, 2023

(Milyon TL)

	2022	Pay (%)	2023	Pay (%)
Toplam sağlık harcaması	606 835	100,0	1 244 237	100,0
Genel devlet	463 516	76,4	964 355	77,5
Merkezi devlet	191 862	31,6	432 550	34,8
Mahalli idareler	3 668	0,6	7 589	0,6
Sosyal Güvenlik Kurumu	267 986	44,2	524 216	42,1
Özel sektör	143 319	23,6	279 883	22,5
Hanehalkları	112 018	18,5	220 914	17,8
Sigorta şirketleri	16 562	2,7	31 398	2,5
Diğer ⁽¹⁾	14 738	2,4	27 570	2,2

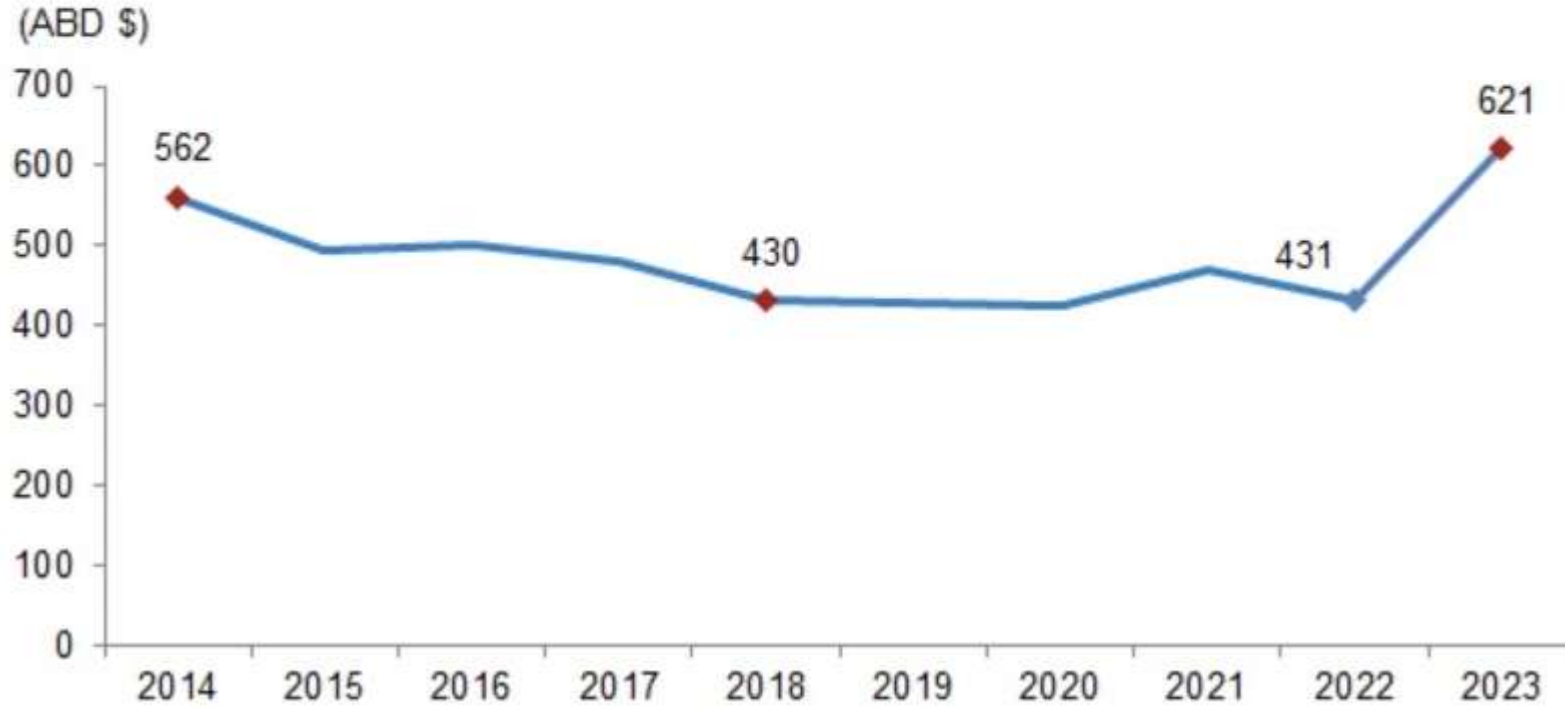
(1) "Diğer" sağlık harcamaları, hanehalklarına hizmet eden kar amacı gütmeyen kuruluşlar ve diğer işletmelerin yaptığı sağlık harcamalarını kapsar.

Kişi başına sağlık harcaması ABD Doları (\$) cinsinden %44,0 artarak 621 \$ oldu

Kişi başına sağlık harcaması 2022 yılında 431 \$ iken, 2023 yılında %44,0 artarak 621 \$'a yükseldi.

Kişi başına sağlık harcaması (ABD \$), 2014-2023

Yıllar	Hekim sayısı	Hekim başına düşen kişi sayısı	Hekim başına düşen toplam müracaat sayısı
2009	118 641	612	4 447
2010	123 447	597	4 367
2011	126 029	593	4 850
2012	129 772	583	4 791
2013	133 775	573	4 712
2014	135 616	573	4 749
2015	141.259	557	4 673
2016	144 827	551	4 735
2017	149 997	539	4 793
2018	153 128	536	5 110
2019	160 810	517	5 055
2020	171 259	488	3 505
2021	183 569	461	3 681
2022	194 688	438	4 388
2023	204 223	418	4 767

Hekim sayısı, hekim başına düşen kişi sayısı ve hekim başına düşen toplam müracaat sayısı, 2009-2023

Kaynak: Sağlık Bakanlığı

Sağlık Bakanlığı, üniversite ve özel sektörde çalışan tüm hekimleri kapsar.

Yıl	Toplam sağlık harcaması (Milyon TL)	Kişi başına sağlık harcaması (TL)	Toplam sağlık harcamasının gayri safi yurtiçi hasılaya oranı (%)	Genel devlet sağlık harcamasının toplam sağlık harcamasına oranı (%)	Özel sektör sağlık harcamasının toplam sağlık harcamasına oranı (%)
1999	4 985	79	4,6	61,1	38,9
2000	8 248	128	4,8	62,9	37,1
2001	12 396	190	5,0	68,1	31,9
2002	18 774	284	5,2	70,7	29,3
2003	24 279	363	5,1	71,9	28,1
2004	30 021	444	5,2	71,2	28,8
2005	35 359	517	5,2	67,8	32,2
2006	44 069	636	5,5	68,3	31,7
2007	50 904	726	5,7	67,8	32,2
2008	57 740	813	5,8	73,0	27,0
2009	57 911	804	5,8	81,0	19,0
2010	61 678	843	5,3	78,6	21,4
2011	68 607	924	4,9	79,6	20,4
2012	74 189	987	4,7	79,2	20,8
2013	84 390	1 108	4,6	78,5	21,5
2014	94 750	1 228	4,6	77,4	22,6
2015	104 568	1 337	4,4	78,5	21,5
2016	119 756	1 511	4,6	78,5	21,5
2017	140 647	1 751	4,5	78,0	22,0
2018	165 234	2 030	4,4	77,5	22,5
2019	201 031	2 434	4,7	78,0	22,0
2020	249 932	2 997	5,0	79,2	20,8
2021	353 941	4 206	4,9	79,2	20,8
2022	606 835	7 141	4,0	76,4	23,6
2023	1 244 237	14 582	4,7	77,5	22,5
TÜİK, Sağlık Harcamaları İstatistikleri					

Sağlık harcamaları
ile ilgili göstergeler,
1999-2023

Vatandaştaki algı,
sürekli özel
hastane açılıyor...
Peki gerçek?

SAĞLIK HİZMET SUNUCUSU	MÜRACAAT SAYISI				
	Bin Adet				
	2020	2021	2022	2023	2024
DEVLET 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	182.497	209.716	268.936	299.186	311.797
DEVLET 3. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	89.712	124.177	162.560	186.303	225.096
ÖZEL 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	64.304	70.059	75.617	68.503	65.983
ÜNİVERSİTE SAĞLIK TESİSLERİ	35.146	45.113	53.034	52.697	57.174
GENEL TOPLAM	371.659	449.065	560.148	606.689	660.050

SAĞLIK HİZMET SUNUCUSU	MÜRACAAT SAYISI						
	Bin Adet						
	Değişim Oranı (2020-2021)	Değişim Oranı (2021-2022)	Değişim Oranı (2022-2023)	Değişim Oranı (2023-2024)	2024 Yılı 7 Ayı	2025 Yılı 7 Ayı	Değişim Oranı (2024-2025)
DEVLET 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	14,91%	28,24%	11,25%	4,22%	181.612	185.151	1,95%
DEVLET 3. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	38,42%	30,91%	14,61%	20,82%	128.142	144.571	12,82%
ÖZEL 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	8,95%	7,93%	-9,41%	-3,68%	39.363	36.174	-8,10%
ÜNİVERSİTE SAĞLIK TESİSLERİ	28,36%	17,56%	-0,64%	8,50%	33.628	35.413	5,31%
GENEL TOPLAM	20,83%	24,74%	8,31%	8,80%	382.745	401.310	4,85%

SAĞLIK HİZMET SUNUCUSU	FATURA TUTARI (KDV HARİÇ)				
	Bin TL				
	2020	2021	2022	2023	2024
DEVLET 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	13.100.719	16.654.225	27.969.293	55.018.983	103.921.122
DEVLET 3. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	15.018.786	24.014.761	38.317.398	70.666.233	150.887.599
ÖZEL 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	11.666.067	14.195.803	20.258.298	35.086.777	61.627.396
ÜNİVERSİTE SAĞLIK TESİSLERİ	12.601.561	17.462.851	26.916.192	46.395.260	88.613.074
GENEL TOPLAM	52.387.132	72.327.640	113.461.181	207.167.253	405.049.191

SAĞLIK HİZMET SUNUCUSU	FATURA TUTARI (KDV HARİÇ)						
	Bin TL						
	Değişim Oranı (2020-2021)	Değişim Oranı (2021-2022)	Değişim Oranı (2022-2023)	Değişim Oranı (2023-2024)	2024 Yılı 7 AyI	2025 Yılı 7 Ayı	Değişim Oranı (2024-2025)
DEVLET 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	27,12%	67,94%	96,71%	88,88%	53.504.741	73.458.392	37,29%
DEVLET 3. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	59,90%	59,56%	84,42%	113,52%	75.403.096	117.045.665	55,23%
ÖZEL 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	21,68%	42,71%	73,20%	75,64%	33.086.506	43.418.204	31,23%
ÜNİVERSİTE SAĞLIK TESİSLERİ	38,58%	54,13%	72,37%	91,00%	47.098.043	66.297.926	40,77%
GENEL TOPLAM	38,06%	56,87%	82,59%	95,52%	209.092.387	300.220.186	43,58%

SAĞLIK HİZMET SUNUCUSU TİPİ	TOPLAM FATURA TUTARI ORANI				
	2020	2021	2022	2023	2024
DEVLET 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	25%	23%	25%	27%	26%
DEVLET 3. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	29%	33%	34%	34%	37%
ÖZEL 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	22%	20%	18%	17%	15%
ÜNİVERSİTE SAĞLIK TESİSLERİ	24%	24%	24%	22%	22%
GENEL TOPLAM	100%	100%	100%	100%	100%

SAĞLIK HİZMET SUNUCUSU TİPİ	MÜRACAAT BAŞINA ORTALAMA MALİYET (TL)				
	2020	2021	2022	2023	2024
DEVLET 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	71,8	79,4	104,0	183,90	333,30
DEVLET 3. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	167,4	193,4	235,7	379,31	670,33
ÖZEL 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	181,4	202,6	267,9	512,19	933,99
ÜNİVERSİTE SAĞLIK TESİSLERİ	358,5	387,1	507,5	880,42	1.549,89
GENEL TOPLAM	141,0	161,1	202,6	341,47	613,66

SAĞLIK HİZMET SUNUCUSU	MÜRACAAT BAŞINA ORTALAMA MALİYET (TL)						
	Değişim Oranı (2020-2021)	Değişim Oranı (2021-2022)	Değişim Oranı (2022-2023)	Değişim Oranı (2023-2024)	2024 Yılı 7 Ayı	2025 Yılı 7 Ayı	Değişim Oranı (2024-2025)
DEVLET 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	10,62%	30,96%	76,82%	81,24%	294,61	396,75	34,67%
DEVLET 3. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	15,52%	21,88%	60,92%	76,72%	588,44	809,60	37,59%
ÖZEL 2. BASAMAK SAĞLIK TESİSLERİ	11,69%	32,22%	91,18%	82,35%	840,54	1.200,25	42,79%
ÜNİVERSİTE SAĞLIK TESİSLERİ	7,96%	31,11%	73,47%	76,04%	1.400,57	1.872,13	33,67%
GENEL TOPLAM	14,27%	25,76%	68,58%	79,71%	546,30	748,10	36,94%

- Kamunun 2008 yılında geliştirdiği reform artık yeniden ele alınarak yeni bir politika ortaya konmalı. Sağlıkta kaybolan «İTİBAR» yeniden kazandırılmalı.
- Sağlık bakanlığı Tanı/Tedavi kılavuzlarını hazırlamalı ve SGK da bu kılavuza göre ödeme sistemi geliştirmeli. Hibrit bir ödeme modeli oluşturulmalı.
- Özel Sağlık sigortacılığı daha kapsayıcı olacak şekilde dengeleri yeniden dizayn edilmeli. Tamamlayıcı emeklilik sistemi gibi Tamamlayıcı Sağlık sigortası da zorunlu hale gelmeli ve teşvikler verilmeli.
- Kamudaki savurganlık ve israfın önüne geçilerek bütçe doğru işleme doğru ödeme yapılmalı.

